

Olympiáda v českém jazyce, 41. ročník, 2014/2015 – okresní kolo
II. kategorie

Počet bodů:

Příjemní a jméno: Škola:

1. V reklamě na pizzerii, ve které je možno po zaplacení určitého obnosu sníst neomezené množství pizzy, byl použit slogan: *Sněz, kolik sníš!*

a) Sloveso *sníst* má ve druhé větě souvětí poněkud jiný (obměněný) význam. Popište jej.

b) Vytvořte dvě dvojice jednoduchých vět, v nichž použijete slovesa *mluvit* a *ujít* tak, že v jedné z vět z každé dvojice budou mít svůj základní význam a ve druhé větě význam obměněný podobným způsobem jako ve druhé větě zadaného souvětí.

2. Vyjmenujte všechny změny hláskové podoby, ke kterým dochází při tvoření následujících názvů mláďat od jejich základových slov. Vycházejte z mluvené, nikoliv z psané podoby slov. Pojmenujte obecně změny, které se objevují ve všech třech slovech.

vlče, medvídě, slůně

3. a) Rozhodněte, zda se v uvedených konstrukcích jedná o: *termíny, terminologická spojení, volná slovní spojení, ustálená slovní spojení.*

volky nevolky, chtě nechtě

Jde o _____

b) Popište význam obou konstrukcí a rozhodněte, jaký je mezi nimi významový vztah (je-li nějaký).

c) Podtrhněte název slovních druhů či tvarů, z nichž uvedené konstrukce vznikly:

volky nevolky: podstatná jména – přídavná jména – příslovce – částice – jiné

chtě nechtě: 3. osoby čísla jednotného přítomného času sloves – předložky – přechodníky přítomné – přechodníky minulé – jiné

4. a) Napište, jaký je významový rozdíl mezi následujícími souvětími:

Nechápu, proč je to dobré.

Nechápu, k čemu je to dobré.

b) Určete druhy vedlejších vět v uvedených souvětích.

5. Slova *jasně, prostě, tak* použijte každé ve dvou větách tak, aby byla užitá jednou jako příslovce a jednou jako částice.

Národní institut pro další vzdělávání MŠMT
Senovážné náměstí 25, 110 00 Praha 1

Olympiáda v českém jazyce, 41. ročník, 2014/2015 – okresní kolo
II. kategorie

Slohový úkol

Říká se, že přátelé jsou naši příbuzní, které si sami vybíráme. Ostatní, ti skuteční příbuzní, jsou nám naděleni osudem a rodem. Někdy je to pěkné nadělení...

(Miroslav Horníček)

Zpracujte téma naznačené v citátu formou úvahy. Nezapomeňte vhodný nadpis.
Doporučená délka 25–30 řádek.

Okresní kolo OČJ 2014/2015 – 41. ročník – II. kategorie – řešení:

1. a) význam ve 2. větě: ‚být schopen / moci zkonsumovat‘

b) Příklad řešení:

V televizi právě mluví ministr zahraničí. – Pepíček už mluví.

Při cestě do práce ujdu každý den tři kilometry. – Pět kilometrů ujdu bez potíží.

Bodování:

a) 2 body za správný popis významu slovesa ve druhé větě.

b) 4 body (bod za každou správně utvořenou větu).

Maximálně 6 bodů.

2. Hláskové změny (střídání hlásek): *k – č, d – d', je – í, o – ú* (uznávejte i *ů*), *n – ň*.

Přidání hlásky *-e* (uznávejte i (morfologické) koncovky *-e*, tvarotvorné přípony *-e* apod.).

Neuznávejte střídání *ě – í* u slova *medvídek* ani přidání přípony *-ě*.

Obecně jde o hláskové změny nazývané *měkčení* (uznávejte i *palatalizace*) a *dloužení*.

Bodování:

Za vypsání všech pěti konkrétních hláskových změn – 3 body (za každou nevypsanou změnu odečtete bod, neudělujte záporné body).

Za uvedení toho, že je přidána (tvarotvorná přípona, koncovka) *-e* – 1 bod.

Za uvedení termínu *měkčení* (palatalizace) – 1 bod.

Za uvedení termínu *dloužení* – 1 bod.

Maximálně 6 bodů.

3. a) Ustálená slovní spojení – 1 bod za správnou odpověď,

b) ‚ať chce, nebo ne‘, jde o vztah synonymie, uznávejte i „oba útvary mají stejný/obdobný význam“ – 1 bod za adekvátní popis významu, 1 bod za určení významového vztahu,

c) *volky nevolky*: příslovce, *chtě nechtě*: přechodníky přítomné – za správné určení slovního druhu a tvaru – 2 body, za chybné určení nebo neuvedení odpovědi odečtete bod, neudělujte záporné body.

Maximálně 5 bodů.

4. a) V prvním souvětí je ve vedlejší větě vyjádřen důvod, ve druhém účel.

b) Obě věty jsou předmětné.

Bodování: a) Za správné určení významu každé vedlejší věty 1 bod.

b) Za správné určení druhu obou vedlejších vět dohromady 1 bod.

Maximálně 3 body.

5. Příklady řešení: příslovce: *Na otázky odpovídal jasně. / V závodě na tři kilometry byl jasně nejlepší.*

částice: *Jde to tak, jasně.*

příslovce: *Vyjadřuje se příliš prostě.* částice: *Prostě je to jasné.*

příslovce: *Dělá se to tak, že se obě barvy smíchají.* částice: *Tak si tu zůstaň.*

Bodování: Za každé dvě správně utvořené věty (nikoliv dvojici vět) 1 bod.

Maximálně 3 body.

CELKEM: 23 BODŮ

6. Slohový úkol: Hodnoťte dodržení tématu, plynulost a návaznost textu, vhodný výběr lexikálních prostředků i větnou stavbu. Přihlížejte i k tvaroslovné a pravopisné správnosti.

Bodování: 0–10 bodů. Využijte celého bodového rozpětí.